

Kamu Maliyesinin Müdahale Aracı Olarak Obezite Vergisinin Rolü: Denizli İli Örneği

Gizem ERSOY* Ramazan GÖKBUNAR*

Özet

Obezite, bireyin aşırı kilolu olma (şişmanlık) durumuna verilen addır. Obezite günümüzde giderek artmaktadır. Sağlıksız yiyecek ve içeceklerin aşırı tüketimi sonucu oluşan obezite; ciddi sağlık sorunlarına neden olmaktadır. Bu sebeple hükümetler, obeziteyi önlemek amacıyla bazı yollara başvurabilmektedir. Bu yollardan biri, sağlıksız olarak kabul edilen bazı yiyecek ve içeceklerin tüketiminin azaltılmasını sağlamaktır. Bu amaçla devletler, bu tür yiyecek ve içeceklerden obezite vergisi almaktadır. Son yıllarda birçok ülkede obezite vergisi uygulanmakta, Türkiye’de ise henüz tartışılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de obezite vergisinin halk tarafından kabul edilebilirliğine dair görüşleri değerlendirmektir. Obeziteyi önlemek amacıyla uygulanacak verginin başarısı, halkın vergiye vereceği tepkiye bağlıdır. Araştırma, Denizli İlinde 01.07.2023-01.10.2023 tarihleri arasında, anket uygulanan 18 yaş ve üzeri 337 gönüllü bireyle yapılmıştır. Veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre, katılımcıların obezite vergisini kabul edebilirlik düzeyleri düşük çıkmıştır. Katılımcıların çoğu obezite vergisini desteklememektedir, fakat obezite ile mücadelede vergi dışı araçların kullanılması gerektiğini düşünmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Kamu Maliyesi, Kamu Politikaları, Obezite, Obezite Vergisi

The Role Of Obesity Tax As A Method Of Public Finance Intervention: The Example Of Denizli Province

Abstract

Obesity is the name given to the condition of being overweight (obesity), and it is gradually increasing today. Obesity, caused by excessive consumption of unhealthy foods and beverages, causes serious health problems. For this reason, governments can implement various strategies to prevent obesity. One of these interventions is to reduce the consumption of certain foods and beverages that are considered unhealthy. For this purpose, governments levy an obesity tax on such foods and beverages. In recent years, this tax has been implemented in many countries, while it is still being discussed in Turkey.

The aim of this study is to evaluate the views on the acceptability of the obesity tax in Turkey. The success of the tax to be applied to prevent obesity depends on the reaction of the public to this tax. The research was conducted with 337 participants voluntary aged 18 and over who were surveyed between 01.07.2023-01.10.2023 in Denizli Province. We analyzed the data using the SPSS program. According to the results of the study, the acceptability levels of the participants for the obesity tax were found to be low. Most respondents to the survey don’t support the obesity tax, but they think that non-tax tools should be used to combat obesity.

Keywords: Public Finance, Public Policies, Obesity, Obesity Tax.

* Gizem ERSOY, YÖK 100/2000 Öncelikli Alanlar Doktora Bursiyeri, gizemersoy241@gmail.com, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Kamu Maliyesi

ORCID : <https://orcid.org/0000-0003-4333-4871>

* Prof. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, Manisa / Türkiye, rambunar@gmail.com

ORCID : <https://orcid.org/0000-0003-2084-7332>

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz / To cite this article (APA):

Ersoy G, & Gökpınar R, (2024). Kamu Maliyesinin Müdahale Aracı Olarak Obezite Vergisinin

Rolü: Denizli İli Örneği. *Küllüye*, 5(2), 252-272. DOI: 10.48139/aybukulluye.1409920

Makale Bilgisi / Article Information

Geliş / Received	Kabul / Accepted	Türü / Type	Sayfa / Page
25 Aralık 2023	9 Temmuz 2024	Araştırma Makalesi	252-272
25 December 2023	9 July 2024	Research Article	

Extended Abstract

Obesity is the condition of being overweight. Obesity is increasing due to increasing sedentary life with industrialization, easy access to unhealthy foods and beverages etc. As a result obesity, health problems such as diabetes, heart diseases and thyroid diseases occur. Increasing health problems lead to an increase in the health expenditures of the state. For this reason, states are trying to prevent obesity. With the obesity tax, it is aimed to reduce the consumption of unhealthy foods and beverages. The state can implement tax, subsidy policies or regulation policies to combat obesity. Cutting down on consumption by levying an obesity tax on unhealthy foods and beverages is an issue that has been discussed in recent years. For success of the tax depends on the reaction of the people to the tax. For this reason, it's important to find out whether the public supports the government's tax policies.

The aim of the study's to evaluate the perspective of the public on obesity tax in Turkey. Measuring the public's reaction to taxes will ensure that the policies to be determined in the correctly. For this purpose, a survey was conducted with 337 volunteers aged 18 and over between 01.07.2023-0.10.2023 in Denizli Province. We analyzed the data using the SPSS program. The model of the research's the questionnaire application. In the study, it's analyzed whether variables such as age, gender, marriage status, education level change the perspective on obesity tax.

According to the results of the study, Individuals agree that the consumption of unhealthy foods such as sugary and alcoholic beverages increases the risk of diseases such as obesity (32,9%), diabetes (35,6%), hypertension (28,8%). Individuals state that they will not reduce their consumption if an obesity tax's applied (43,9%), that it's unfair to levy an obesity tax (43,9%) and that the obesity tax interferes with the private life of individuals (30,3%). They also think that the state enacted the obesity tax to generate revenue (38,9%). Individuals find it more appropriate to intervene in the society by providing educational information (41,5%) instead of obesity tax.

Participants are against the implementation of an obesity tax in Turkey (42%). They don't think that an obesity tax will be effective (43,9%). Participants support education and information policies (64,4%) and regulation policies (24%) on obesity. In short, according to the results of the study, individuals living in Denizli province consider the obesity tax as an additional burden and oppose the obesity tax. Education and awareness-raising policies are supported.

In this study, regardless of gender, age, marriage status and education level, the answer given by all participants to the questions were at a similar level. However, the statement "The state enacts the obesity tax for the purpose of generating income" shows a significant difference according to the educational status of individuals. Accordingly, they stated that individuals who graduated from primary and secondary school agreed with this statement at a high level compared to individuals with undergraduate education.

Giriş

Son yüzyılda, sanayileşen ve kentleşen hayatla beraber fiziksel aktiviteler azalmış, sağlıklı yiyecek/içecekler çoğalmış, bu yiyeceklere ulaşılabilirlik kolaylaşmıştır. Neticesinde bireylerde kilo sorunları baş göstermiştir. Zamanla kilo sorunlarının sağlık sorunlarına neden olduğu anlaşılmış, fazla kilolu olmak sağlıklı olarak kabul görmeye başlamıştır. Fazla kilolu olmanın son aşaması, obezitedir. WHO (World Health Organization) (2014) obezliği, sağlık üzerinde negatif etki yaratacak kadar "yağlı olma

durumu” olarak tanımlamaktadır. Bireyin obez olup olmadığını tespit etmek için vücut ağırlığının boy uzunluğunun karesine bölünmesiyle elde edilen değer olan Beden Kitle İndeksi (BKİ) kullanılmaktadır (WHO, 2014). WHO, fazla kilolu bireylerin özellikle son yıllarda büyük artış gösterdiğini, buna bağlı hastalıkların toplumda görülme sıklığının arttığı kabul etmektedir (WHO, 2014; Who, 2021).

Obezite diyabet olmak üzere, kalp hastalıkları, tiroit sorunları, yüksek tansiyon, karaciğer yağlanmasıyla ilgili sorunlar gibi sağlık problemlerine ve beden algısının bozulmasına neden olmaktadır (Müftüoğlu, 2005, s. 158-163; Tezcan, 2009, s. 4). Bu sebeplerle obezite, önemli sağlık sorunlarından biri olarak kabul görmektedir. Obeziteye bağlı ölümlerin sayısı açlıktan yaşanan ölümlerin sayısından fazladır (Gökbunar vd., 2015, s. 582). Bunun temel nedeni yanlış beslenme (Akar, 2015, s. 43), yüksek kalorili gıdaların tüketimi, kolay yaşam, rahat ulaşım gibi hareketsiz yaşam tarzıdır (Gökbunar, vd., 2015, s. 582). Sağlık sorunlarının meydana gelmesiyle, devletin sağlık harcamalarında artışlar yaşanmaktadır (Özden, 2016, s. 213). Çünkü obezite sağlık üzerinde negatif etkiler bırakarak, devletlerin sağlık harcamalarının artmasına neden olmaktadır. Sturm (2002) tarafından ABD’de yapılan çalışmada, obezitenin; yatarak ve ayakta tedavi etme harcamalarında %36’lık bir artışa, yıllık sağlık ilaç maliyetlerinde ise %77’lik bir artışa neden olduğu belirtilmiştir (Sturm, 2002, s. 245-253). Malik, Schulze & Hu (2010), Wang (2006) ise sağlıksız yiyecek ve içecekler vergi getirildiğinde obezitenin ve sağlık harcamalarının azaltılabileceği sonucuna ulaşmışlardır.

Obeziteye karşı devletin alabileceği önlemler; vergi, sübvansiyon ya da bilinçlendirme politikalarıdır. Bu politikalardan bazıları; regülasyon politikası olarak sağlıksız yiyecek/içeceklerin yasaklanması, fiziksel aktivitenin teşviki, sağlıksız gıdalara vergi getirilmesi, BKİ değeri yüksek olan bireylerin farklı vergilendirilmesi (Alemanno & Carreno, 2013, s. 103), eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları, yiyecek/içeceklerin içeriklerini açıklayıcı etiketlerin bulunmasıdır. Bu noktada sağlıksız olarak kabul edilen yiyecek/içeceklerin belirlenmesi önem arz etmektedir. Kolalar, hazır meyve suları, meyveli sodalar (Akkaya & Gergerlioğlu, 2017, s. 120), trans yağ içeren fastfood (hızlı tüketim) vb. ürünler (Kahyaoğlu, 2006, s. 76), suni tatlandırıcı içeren ürünler, sağlığa zararlı olduğu iddia edilen akrilamid içeren; bisküvi ve kekler, hazır çorba, kraker, kahvaltılık gevrek cips vb. (Nayır & Demiralay, 2007, s. 251) gibi yüksek şeker ve kalori içeren bazı gıdalar sağlıksız olarak kabul görmektedir.

Devletin sağlıksız gıdaları vergilendirmesindeki amaç, halk sağlığını korumak olduğu için obezite vergisini bir tüketim vergisi olarak uygulama düşüncesi kabul görmektedir (Throw, vd., 2010, s. 180). Çünkü Obezite Vergisi ile sağlıksız gıdaların fiyatının, sağlıklı gıdaların fiyatından yüksek olması amaçlanmaktadır (Timmins, 2011, s. 155). Sağlıksız gıdalara Özel Tüketim Vergisi getirerek fiyatını yükseltmekteki amaç; fiyatı yüksek olduğu için kolayca ulaşılamaması ve tüketiminin azaltılması (Gergerlioğlu, 2014, s. 6), erdemsiz mallara olan talebin düşürülmesi, kısaca belli mal ve hizmetlere yönelik talebin yönetilmesidir (Giray & Zeren, 2020, s. 242; Uğur & Kızılkaya, 2022, s. 39). Talebin yönlendirilmesi amacıyla getirilen verginin başarısı ise halkın vergiye vereceği tepkiye bağlıdır. Bireyler vergi sonucunda sağlıklı gıdalara yönelir ise vergi başarılı olurken, bu gıdalar tüketilmeye devam ederse başarısız olarak kabul edilecektir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri doğrultusunda Türkiye’de obez birey sayısı artmaktadır. Örneğin 2008 yılında BKİ dağılımı oranı yüzde 15,2 iken, 2010 yılında yüzde 16,9; 2012 yılında yüzde 17,2; 2014 yılında 19,9; 2016 yılında 19,6; 2019 yılında 21,1 ve 2022 yılında ise 20,2 olarak hesaplamıştır. Yine aynı raporlarda obez olmayan fakat sınırda

birey sayısının yüksekliği dikkat çekmektedir (Tüik, 2020, s. 24; Tüik, 2022; s. 3). Bu veriler doğrultusunda çalışmanın amacı, Türkiye’de de yükselişe geçen obez birey sayısının azaltılması amacıyla uygulanmak istenen Obezite Vergisine Denizli ilinde yaşayan bireylerin bakış açısını öğrenmek, bu verginin kabul edilebilirlik düzeyini ölçmektir. Türkiye’de kamu maliyesinin müdahale aracı olarak obezite vergisinin uygulanması konusunda halkın tepkisinin ölçülmesi, obezite ile mücadelede uygulanacak politikaların doğru belirlenebilmesine katkı sağlaması açısından önemlidir.

Obezite Vergisine Yönelik Kavramsal Çerçeve ve Literatür

Kamu maliyesinde bir verginin başarılı olması halkın o vergiye vereceği tepkiyle ölçülebilmektedir. Literatürde obezite vergisine yönelik halkın tepkisini ölçmeyi amaçlayan çalışmalar büyük çoğunlukla anket yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Literatürde yapılan çalışmalar bu başlık altında incelenmektedir.

Malik vd. (2006), taramış oldukları 30 yayın sonucunda şekerli içecek tüketiminin kilo alma ve obezite ile ilişkili olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Powell vd. (2009) tarafından ABD’de yürütülen ve 18-23 yaş arasındaki bireyleri içeren çalışma ergenlerin BKİ ve gazlı içecekler arasındaki vergi ilişkisini incelemişlerdir. Buna göre gazlı içecekler, soda gibi asitli içeceklerin vergisinin yükseltilmesinin sağlık üzerinde pozitif etki edeceği sonucu elde edilmiştir.

Wang (2010) resmi raporlardan faydalanarak oluşturdukları çalışmada, ABD New York eyaletinde şekerli içeceklerin üzerine uygulanacak olan verginin obezite ve dolayısıyla diyabete yönelik sağlık harcamalarını azaltabileceği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca bireylerin obezite vergisinden elde edilecek gelirin düşük gelirli bireyler, çocuk obezitesinin önlenmesi, toplum sağlığı için gerekli olan finansmanın sağlanması için kullanılmalıdır fikrini destekledikleri ortaya çıkmıştır.

Hu ve Malik (2010) şekerli içeceklerin düzenli şekilde tüketilmesinin kilo alımına sebep olacağı bunun sonucunda kronik kalp rahatsızlıkları, hipertansiyon ve Tip 2 diyabet riskinin artacağını tespit etmişlerdir.

Barry vd. (2013) ABD’de yürüttükleri çalışmada, şekerli içeceklere uygulanacak vergilerle ilgili sonuç elde etmeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda, 8 tane vergi karşıtı, 9 tane vergiyi destekleyici fikir beyan etmeleri istenen katılımcıların %58’i, şekerli içeceklere getirilecek vergilerin yaşamlarına müdahale olduğunu, hükümetin bu vergiyi keyfi olarak getirdiğini (%60) ve bu verginin ekonomiyi negatif etkileyeceğini düşünmektedir. Katılımcılar %49 oranında şekerli içeceklerin obezite üzerinde etkili olduğunu kabul etmektedir. Fakat obezite vergisine verilen tepkiler olumlu değildir.

Ayyıldız ve Demirli (2015) Türkiye’de yaşayan 1126 kişiyle yaptıkları çalışmada, katılımcılar; obezite ile mücadelenin devletin temel görevi olduğunu ancak bu müdahalenin vergi dışı araçlarla yapılması gerektiği savunmaktadır. Katılımcılar devletin, vergiyi çıkarma amacının gelir elde etmek olduğu düşünmektedir. Çalışmada düşük eğitilmiş bireylerin, evlilerin, kiloluların ve 35 yaş üzerindeki kişilerin obezite vergisine olumlu baktıkları sonucunu elde edilmiştir. Obezite vergisi uygulanması durumunda düşük gelirli ve düşük eğitim seviyesine sahip bireylerin sağlıksız ürün tüketimini azaltmaya daha yatkın oldukları sonucu elde edilmiştir.

Gözener ve Sayılı (2015) Ankara ilinde ve bazı ilçelerinde (Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Polatlı, Sincan ve Yenimahalle) yürütmüş oldukları çalışmada

ki kare testi ile analiz yapmış, bireylerin şekerli ve gazlı içecek tüketimlerine yönelik 272 kişiye anket uygulamışlardır. Çalışmaya göre, bireylerin bu tür içeceklerin sağlıksız olduğunu kabul ettiği fakat tüketmeye devam ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Saruç vd. (2017) Türkiye’de farklı illerde yaşayan 447 kişiye (262 sağlık çalışanı ve 184 maliye bilim insanı) yaptıkları anket çalışmasında obezite vergisine olan destek seviyeleri ölçülmüştür. Türkiye’de sağlık personeli arasında obezite vergisine destek yüzde 60’ın üzerindedir. Maliye bilim insanları arasında obezite vergisine destek ise %79 olarak ölçülmüştür. Yine çalışmada sağlık çalışanlarının %52’si, Maliye bilim insanlarının % 66’sı obezite vergilerinin etkili olacağını düşünmektedir. Her iki katılımcı grup arasında eğitim ve sağlık bilinçlendirme politikaları ise en etkili politika olarak görülmektedir. Çalışma, iki katılımcı grup için de obezite vergilerinin algılanan etkinliğinin düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca, eğitim ve bilgilendirme politikaları, kalori etiketlemesi, okullarda ve işyerlerinde sağlıksız gıda satışlarının yasaklanması bireyler tarafından desteklen politikalarıdır.

Akkaya ve Gergerlioğlu (2017) İstanbul ilinde 1018 kişi ile yaptıkları çalışma, katılımcıların %40-50 oranları arasında obezite vergisini desteklediğini göstermektedir. Aynı zamanda katılımcıların %40,8’i obezite vergisinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağını düşünmektedir. Elde edilen diğer bulgular ise şu şekildedir; düşük eğitim seviyesine bağlı bireyler ve 37 yaş üzeri bireyler obezite vergilerini daha destekleyici tutum sergilerken, evli olan bireylerin bekârlara göre obezite vergisini daha fazla desteklediği sonucu elde edilmiştir. Katılımcıların %82’si vergiler yerine topluma faydalı olacak bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerektiğine inanmaktadır.

Sandalcı ve Tuncer (2018), TR33 Bölgesinde (Kütahya, Manisa, Afyonkarahisar, Uşak) yaşayan 537 bireyle yapılan anket çalışmasında, kişilerin obezite vergisine yönelik algı düzeyleri ölçülmüştür. Algı düzeyini belirleyen ahlaki-psikolojik, ekonomik, siyasi ve sosyal sağlık etkenleri göz önüne alınarak yapılan çalışmada bu bölgede yaşayan bireylerin vergi algı düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Sandalcı ve Tuncer (2019), 54 ilde 1682 kişiyle yapmış oldukları anket çalışmasında, bireylerin obezite vergisini kabul edebilirlik düzeyinin düşük olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Yine çalışmada kadınların erkeklere, bekârların evlilere, 46 yaş ve üzeri bireylerin daha gençlere, lisansüstü eğitim alan bireylerin diğerlerine, zayıfların kilolulara, yüksek gelirli bireylerin daha düşük gelirli bireylere göre daha yüksek kabul düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın en genel sonucu ise Türk halkının obezite vergisine bakış açısının olumsuz olduğu yönündedir.

Karaçor vd. (2018), yapmış oldukları çalışmada çocuk obezitesi ve gazlı-şekerli içeceklerin kalorili yiyeceklerin tüketimi ve reklamlar arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Buna göre Eskişehir’de 45 öğrenci üzerinde görüşme yoluyla çalışma yapmışlar ve reklamların sağlıksız yiyecekler ve gazlı-şekerli içeceklerin tüketimi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yayla (2020), İstanbul ilinde 504 kişiyle anket yoluyla yaptığı yüksek lisans çalışmasında, bireylerin obezite vergisine karşı olumlu tutum içinde olduklarını ve sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alındığında sağlıksız gıda tüketiminin azalacağı sonucunu elde etmiştir. Ayrıca devletin vergiyi gelir elde etme amacıyla çıkardığı, özel hayata müdahale olduğu, gelir dağılımını bozacağı da çalışmada elde edilen diğer bulgulardır.

Asilkan ve Balçık (2022), yapmış oldukları çalışmada 371 kişi ile anket yoluyla görüşmüşlerdir. Çalışmada katılımcılar obezitenin sağlıksız beslenme sonucu oluştuğunu

düşünseler de katılımcıların %53,3'ü obezite vergisine karşı çıktıklarını belirtmişlerdir. Çalışmada ayrıca katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni hâl gibi değişkenlerin obezite vergisine bakış açısında fark oluşturmadığı sonucu elde edilmiştir.

Türkiye'nin Obezite Vergisine Bakış Açısı: Alan Araştırması

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Obezite vergisi, devletin obeziteyi ve obeziteden doğan negatif dışsallıkları önlemek, sağlık harcamalarını azaltmak amacıyla müdahale aracı olarak kullanmayı amaçladığı bir vergidir. Fakat sağlıklı olduğu düşünülen yiyecek/içecekler getirilecek olan verginin etkinliği tartışılmaktadır. Çünkü vergiyi ödeyecek olan halkın vergiye karşı takınacağı tutum, verginin başarılı olup olmasını belirlemektedir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli, nicel araştırma modeli olan betimsel tarama modelidir. Betimsel tarama modeli, sonuçların genellenebilir olmasını sağlamak için, alanda mümkün olduğu kadar makalenin taranmasına ve analiz edilmesine tarama ve analiz edilmesine dayanmaktadır (Usluel vd., 2013, s. 55). Araştırmada yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi gibi değişkenlerin obezite vergisine bakış açısını değiştirip değiştirmediği analiz edilmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın evreni, Denizli ilinde yaşayan, 2023 yılı Temmuz-Ekim ayları arasında gönüllülük esasına dayalı anket uygulanan 337 kişiden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı olarak Hatice Yayla (2020) çalışmasında kullanılan anketten yararlanılmıştır. Anketler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme şeklinde yapılmıştır. Anketten önce katılımcılara, obezite vergisinin tanımı yapılmıştır.

Tablo 1'de çalışmaya katılan bireylere ait demografik özellikler görülmektedir. Tabloya göre, çalışmaya katılan bireylerin %55,8'i (188) kadın ve %44,2'si (149) erkektir. Katılımcıların %38'i (128) 25-34 yaş aralığında iken %1,5'i (5) 65 yaş ve üzerindedir. Bireylerin %41,2'si (139) bekâr, %58,8'i (198) evlidir. Katılımcıların %8'inin eğitim durumu (27) ortaokul iken, %37,7'sinin (127) lisanstır. Katılımcıların %36,2'si (122) özel sektör çalışanırken %5,3'ü (18) işsizdir. Araştırmaya katılan bireylerin aylık gelir durumuna bakıldığında, katılımcıların %3,6'sının (12) 3001-6000 TL arası geliri varken %21,1'inin (71) 20001 TL ve üzerindedir. Katılımcıların %55,8'i (188) günde üç öğün tüketmekteyken %10,1'i (34) günde dört öğün yemek tükettiğini belirtmiştir. Bireylerin %8,3'ü (28) şeker ilavesi olan gıdaları daha fazla tüketirken %62,3'ü (210) meyve/sebze/baklagilleri daha fazla tüketmektedir. Katılımcıların %16,6'sı (56) tükettiği gıda ve içecekler hakkında tam bilgiye sahip olduğunu, %22,8'i (77) kısmen bilgiye sahip olduğunu, %30,3'ü (102) çok az bildiğini ve %30,3'ü (102) hiçbir bilgisinin olmadığını belirtmiştir. Son olarak katılımcıların %18,1'i (61) kendi vücut yapısını zayıf, %58,2'si (196) ise normal şekilde belirtmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri

		<i>n</i> (Örneklem)	%
Cinsiyet	Kadın	188	55,8
	Erkek	149	44,2
Yaş	18-24	52	15,4
	25-34	128	38,0

	35-44	65	19,3
	45-54	57	16,9
	55-64	30	8,9
	65 ve üzeri	5	1,5
Medeni Durum	Bekâr	139	41,2
	Evli	198	58,8
Eğitim Durumu	İlkokul	60	17,8
	Ortaokul	27	8,0
	Lise	29	8,6
	Ön Lisans	62	18,4
	Lisans	127	37,7
	Lisansüstü	32	9,5
Meslek	Kamu Çalışanı	59	17,5
	Özel Sektör Çalışanı	122	36,2
	Ev Hanımı	30	8,9
	İşsiz	18	5,3
	Esnaf	24	7,1
	Öğrenci	41	12,2
	Emekli	43	12,8
Aylık Gelir Durumu	0-3000	49	14,5
	3001-6000	12	3,6
	6001-9000	44	13,1
	9001-12000	68	20,2
	12001-15000	36	10,7
	15001-20000	57	16,9
	20001 ve üzeri	71	21,1
Günde Kaç Öğün Yemek Yersiniz?	2	115	34,1
	3	188	55,8
	4	34	10,1
Hangi Tür Gıdaları Daha Fazla Tüketirsiniz?	Sağlıksız ve yağlı	40	11,9
	Şeker ilavesi olan gıdaları	28	8,3
	Meyve-sebze- baklagiller	210	62,3
	Diğer	59	17,5
Tükettiğiniz Gıda ve İçecekler Hakkında Ne Kadar Bilgiye Sahipsiniz?	Tam bilgiye sahibim	56	16,6
	Kısmen bilgiye sahibim	77	22,8
	Çok az biliyorum	102	30,3
	Hiçbir bilgim yok	102	30,3
Kendi Vücut Yapınızı Nasıl Tanımlarsınız?	Zayıf	61	18,1
	Normal	196	58,2
	Fazla Kilolu	80	23,7
Toplam		337	100,0

Verilerin Analizi

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin SPSS v.23 programı kullanılarak yapılan istatistiksel analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 2’de çalışmada kullanılan sorulara ait çarpıklık ve basıklık değerleri verilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespiti için Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerine bakılmış olup, bu değerlerin -1.5 ile +1.5 arasında olması durumunda verinin normal dağıldığı kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Tablo 2’ye bakıldığında soruların çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 arasında olup, normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir. Bu sonuca göre ikili gruplarda bağımsız gruplar t testi, üç ve üzeri gruplarda ise tek yönlü varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Sorulara Ait Normallik Testi Sonuçları

	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.	1,059	1,037
Devlet obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.	-0,742	0,234
Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.	-1,050	1,014
Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.	1,059	1,043
Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.	0,906	-0,019
Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.	1,176	1,281
Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.	-0,918	1,009

Bulgular

Tablo 3’te araştırmaya katılan bireylerin şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi ile ilgili anket sorularına verdikleri cevaplar görülmektedir. “Şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi obezite riskini artırır.” ifadesine katılımcıların %5,9’u tamamen katılmazken %32,9’u katıldığını belirtmiştir. “Şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi diyabet riskini artırır.” ifadesine katılımcıların %4,7’si tamamen katılmazken %35,6’sı katıldığını belirtmiştir. “Şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi kanser riskini artırır.” ifadesine katılımcıların %7,1’i tamamen katılmazken %29,7’si katıldığını belirtmiştir. Son olarak “Şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi hipertansiyon riskini artırır.” ifadesine katılımcıların %8,3’ü tamamen katılmazken %28,8’i katıldığını belirtmiştir.

Tablo 3. Şekerli ve Alkollü İçecekler Gibi Sağlıksız Gıdaların Tüketimi ile İlgili Anket Sorularına Verilmiş Cevapların Dağılımları

		f	%
1) Şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi obezite riskini artırır.	Tamamen Katılmıyorum	20	5,9
	Katılmıyorum	52	15,4
	Kısmen Katılıyorum	65	19,3
	Katılıyorum	111	32,9
2) Şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi diyabet riskini artırır.	Tamamen Katılmıyorum	16	4,7
	Katılmıyorum	50	14,8
	Kısmen Katılıyorum	77	22,8
	Katılıyorum	120	35,6
3) Şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi kanser riskini artırır.	Tamamen Katılmıyorum	24	7,1
	Katılmıyorum	75	22,3
	Kısmen Katılıyorum	89	26,4
	Katılıyorum	100	29,7
4) Şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıdaların tüketimi hipertansiyon riskini artırır.	Tamamen Katılmıyorum	28	8,3
	Katılmıyorum	82	24,3
	Kısmen Katılıyorum	88	26,1

	Katılıyorum	97	28,8
	Tamamen Katılıyorum	42	12,5
Toplam		337	100,0

Tablo 4'te araştırmaya katılan bireylerin obezite vergisine ilişkin görüşler ile ilgili anket ifadelerine verilmiş cevapların dağılımları görülmektedir. “Obezite vergisi çalışma hayatında verimliliği ve üretkenliği artırır.” ifadesine katılımcıların %44,2’si (149) katılmadığını, %2,4’ü (8) fikrinin olmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisi devletin sağlık giderlerini azaltır.” ifadesine katılımcıların %51,3’ü (173) katılmadığını, %1,5’i (5) fikrinin olmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisi daha sağlıklı gıdaları tüketmeye teşvik eder.” ifadesine katılımcıların %43,9’u (148) katılmadığını, %5’i (17) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Obezite vergisi toplum sağlığında olumlu sonuçlara yol açar.” ifadesine katılımcıların %46,6’sı (157) katılmadığını, %4,2’si (14) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Obezite vergisi ülke ekonomisine katkıda bulunur.” ifadesine katılımcıların %44,2’si (149) katılmadığını, %0,9’u (3) fikrinin olmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisi daha sağlıklı gıdaların tüketilmesini teşvik eder.” ifadesine katılımcıların %45,4’ü (153) katılmadığını, %4,7’si (16) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Obezite vergisi obez birey sayısının azaltılmasında yardımcı olur.” ifadesine katılımcıların %47,2’si (159) katılmadığını, %3,9’u (13) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Sağlıksız ürünlerden obezite vergisi alınması adildir.” ifadesine katılımcıların %43,9’u (148) katılmadığını, %2,1’i (7) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.” ifadesine katılımcıların %42,1’i (142) katılmadığını, %0,6’sı (2) fikrinin olmadığını belirtmiştir. “Devlet Obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.” ifadesine katılımcıların %38,9’u (131) katıldığını, %0,6’sı (2) fikrinin olmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.” ifadesine katılımcıların %51’i (172) katıldığını, %1,2’si (4) tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisi ile devlet bireyin özel hayatına müdahale eder.” ifadesine katılımcıların %30,3’ü (102) katıldığını, %4,2’si (14) tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisi, alındığı türdeki yiyecek/içecek üreticilerini olumsuz etkiler.” ifadesine katılımcıların %27’si (91) katıldığını, %1,5’i (5) fikrinin olmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisi gelir dağılımını bozucu etki yaratır.” ifadesine katılımcıların %41,2’si (139) katıldığını, %1,2’si (4) fikrinin olmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.” ifadesine katılımcıların %41,5’i (140) tamamen katıldığını, %0,9’u (3) tamamen katılmadığını belirtmiştir.

Tablo 4. *Obezite Vergisine İlişkin Görüşler ile İlgili Anket Sorularına Verilmiş Cevapların Dağılımları*

		<i>f</i>	<i>%</i>
1) Obezite vergisi çalışma hayatında verimliliği ve üretkenliği artırır.	Fikrim Yok	8	2,4
	Tamamen Katılmıyorum	92	27,3
	Katılmıyorum	149	44,2
	Kısmen Katılıyorum	41	12,2
	Katılıyorum	33	9,8
	Tamamen Katılıyorum	14	4,2
2) Obezite vergisi devletin sağlık giderlerini azaltır.	Fikrim Yok	5	1,5
	Tamamen Katılmıyorum	92	27,3
	Katılmıyorum	173	51,3
	Kısmen Katılıyorum	36	10,7
	Katılıyorum	23	6,8
	Tamamen Katılıyorum	8	2,4

Kamu Maliyesinin Müdahale Aracı Olarak Obezite Vergisinin Rolü...

3) Obezite vergisi daha sağlıklı gıdaları tüketmeye teşvik eder.	Fikrim Yok	0	0,0
	Tamamen Katılmıyorum	82	24,3
	Katılmıyorum	148	43,9
	Kısmen Katılıyorum	55	16,3
	Katılıyorum	35	10,4
	Tamamen Katılıyorum	17	5,0
4) Obezite vergisi toplum sağlığında olumlu sonuçlara yol açar.	Fikrim Yok	0	0,0
	Tamamen Katılmıyorum	80	23,7
	Katılmıyorum	157	46,6
	Kısmen Katılıyorum	55	16,3
	Katılıyorum	31	9,2
	Tamamen Katılıyorum	14	4,2
5) Obezite vergisi ülke ekonomisine katkıda bulunur.	Fikrim Yok	3	0,9
	Tamamen Katılmıyorum	68	20,2
	Katılmıyorum	149	44,2
	Kısmen Katılıyorum	55	16,3
	Katılıyorum	50	14,8
	Tamamen Katılıyorum	12	3,6
6) Obezite vergisi daha sağlıklı gıdaların tüketilmesini teşvik eder.	Fikrim Yok	0	0,0
	Tamamen Katılmıyorum	76	22,6
	Katılmıyorum	153	45,4
	Kısmen Katılıyorum	58	17,2
	Katılıyorum	34	10,1
	Tamamen Katılıyorum	16	4,7
7) Obezite vergisi obez birey sayısının azaltılmasında yardımcı olur.	Fikrim Yok	0	0,0
	Tamamen Katılmıyorum	74	22,0
	Katılmıyorum	159	47,2
	Kısmen Katılıyorum	59	17,5
	Katılıyorum	32	9,5
	Tamamen Katılıyorum	13	3,9
8) Sağlıksız ürünlerden obezite vergisi alınması adildir.	Fikrim Yok	0	0,0
	Tamamen Katılmıyorum	137	40,7
	Katılmıyorum	148	43,9
	Kısmen Katılıyorum	26	7,7
	Katılıyorum	19	5,6
	Tamamen Katılıyorum	7	2,1
9) Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.	Fikrim Yok	2	0,6
	Tamamen Katılmıyorum	124	36,8
	Katılmıyorum	142	42,1
	Kısmen Katılıyorum	43	12,8
	Katılıyorum	19	5,6
	Tamamen Katılıyorum	7	2,1
10) Devlet obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.	Fikrim Yok	2	0,6
	Tamamen Katılmıyorum	10	3,0
	Katılmıyorum	35	10,4
	Kısmen Katılıyorum	76	22,6
	Katılıyorum	131	38,9
	Tamamen Katılıyorum	83	24,6
11) Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.	Fikrim Yok	0	0,0
	Tamamen Katılmıyorum	4	1,2
	Katılmıyorum	18	5,3
	Kısmen Katılıyorum	50	14,8
	Katılıyorum	172	51,0
	Tamamen Katılıyorum	93	27,6
	Fikrim Yok	0	0,0

12) Obezite vergisi ile devlet bireyin özel hayatına müdahale eder.	Tamamen Katılmıyorum	14	4,2
	Katılmıyorum	68	20,2
	Kısmen Katılıyorum	79	23,4
	Katılıyorum	102	30,3
	Tamamen Katılıyorum	74	22,0
13) Obezite vergisi, alımdığı türdeki yiyecek/içecek üreticilerini olumsuz etkiler	Fikrim Yok	5	1,5
	Tamamen Katılmıyorum	37	11,0
	Katılmıyorum	71	21,1
	Kısmen Katılıyorum	70	20,8
	Katılıyorum	91	27,0
14) Obezite vergisi gelir dağılımını bozucu etki yaratır.	Tamamen Katılıyorum	63	18,7
	Fikrim Yok	4	1,2
	Tamamen Katılmıyorum	7	2,1
	Katılmıyorum	38	11,3
	Kısmen Katılıyorum	56	16,6
15) Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.	Katılıyorum	139	41,2
	Tamamen Katılıyorum	93	27,6
	Fikrim Yok	0	0,0
	Tamamen Katılmıyorum	3	0,9
	Katılmıyorum	13	3,9
Toplam	Kısmen Katılıyorum	44	13,1
	Katılıyorum	137	40,7
	Tamamen Katılıyorum	140	41,5
	Toplam	337	100,0

Tablo 5’te araştırmaya katılan bireylerin obezite vergisinin algılan etkinliği ile ilgili anket sorularına verilmiş cevapların dağılımları görülmektedir. “Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.” ifadesine katılımcıların %42,1’i (142) katılmadığını, %1,8’i (6) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Obeziteyi önlemede ilk uygulanacak politika vergiler olmalıdır.” ifadesine katılımcıların %48,4’ü (163) katılmadığını, %0,3’ü (1) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Sağlıksız gıdalar üzerine obezite vergisi konmalıdır.” ifadesine katılımcıların %44,2’si (149) katılmadığını, %0,6’sı (2) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Obezite ile mücadele vergi dışı araçlarla yapılmalıdır.” ifadesine katılımcıların %47,2’si (159) katıldığını, %1,2’si (4) tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.” ifadesine katılımcıların %44,2’si (149) katılmadığını, %1,2’si (4) tamamen katıldığını belirtmiştir. “Obezite vergisinin etkili olacağını düşünüyorum.” ifadesine katılımcıların %43,9’u (148) katılmadığını, %1,5’i (5) tamamen katıldığını belirtmiştir. Son olarak “Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.” ifadesine katılımcıların %35,3’ü (119) katılmadığını, %5,6’sı (19) tamamen katıldığını belirtmiştir.

Tablo 5. Obezite Vergisinin Algılanan Etkinliği ile İlgili Anket Sorularına Verilmiş Cevapların Dağılımları

		<i>f</i>	<i>%</i>
1) Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.	Tamamen Katılmıyorum	133	39,5
	Katılmıyorum	142	42,1
	Kısmen Katılıyorum	38	11,3
	Katılıyorum	18	5,3
	Tamamen Katılıyorum	6	1,8
2) Obeziteyi önlemede ilk uygulanacak politika vergiler olmalıdır.	Tamamen Katılmıyorum	123	36,5
	Katılmıyorum	163	48,4
	Kısmen Katılıyorum	39	11,6

Kamu Maliyesinin Müdahale Aracı Olarak Obezite Vergisinin Rolü...

	Katılıyorum	11	3,3
	Tamamen Katılıyorum	1	0,3
	Tamamen Katılmıyorum	127	37,7
3) Sağlıksız gıdalar üzerine obezite vergisi konmalıdır.	Katılmıyorum	149	44,2
	Kısmen Katılıyorum	37	11,0
	Katılıyorum	22	6,5
	Tamamen Katılıyorum	2	0,6
	Tamamen Katılmıyorum	4	1,2
4) Obezite ile mücadele vergi dışı araçlarla yapılmalıdır.	Katılmıyorum	19	5,6
	Kısmen Katılıyorum	69	20,5
	Katılıyorum	159	47,2
	Tamamen Katılıyorum	86	25,5
	Tamamen Katılmıyorum	125	37,1
5) Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.	Katılmıyorum	149	44,2
	Kısmen Katılıyorum	41	12,2
	Katılıyorum	18	5,3
	Tamamen Katılıyorum	4	1,2
	Tamamen Katılmıyorum	118	35,0
6) Obezite vergisinin etkili olacağını düşünüyorum.	Katılmıyorum	148	43,9
	Kısmen Katılıyorum	44	13,1
	Katılıyorum	22	6,5
	Tamamen Katılıyorum	5	1,5
	Tamamen Katılmıyorum	117	34,7
7) Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.	Katılmıyorum	119	35,3
	Kısmen Katılıyorum	50	14,8
	Katılıyorum	32	9,5
	Tamamen Katılıyorum	19	5,6
	Toplam		337

Tablo 6’da araştırmaya katılan bireylerin obezite ile mücadelede en etkili yöntemlerin neler olduğuna dair verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir. Katılımcıların %64,4’ü (217) eğitim ve bilgilendirme politikalarını, %24’ü (81) düzenlemeyi (Regülasyon), %2,7’si (9) obezite vergisini en etkili yöntem olduğunu belirtirken, %6,5’i (22) yöntemlerin hepsinin etkili olacağını ancak %2,4’ü (8) bu konuda fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 6. Obezite ile Mücadelede En Etkili Yöntemlerin Dağılımı

	<i>f</i>	%
Eğitim ve Bilgilendirme Politikaları	217	64,4
Düzenleme (Regülasyon)	81	24,0
Obezite Vergisi	9	2,7
Hepsi	22	6,5
Fikrim Yok	8	2,4
Toplam	337	100,0

Tablo 7’de obezite vergisi ile ilgili bazı ifadelerin puan ortalamalarının araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçları görülmektedir. Tablo 7’ye bakıldığında, “Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.” ifadesi (p=0,078), “Devlet Obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.” ifadesi (p=0,499), “Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.” ifadesi (p=0,256), “Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı

açısından olumlu bakmaktayım.” ifadesi ($p=0,458$), “Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.” ifadesi ($p=0,354$), “Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.” ifadesi ($p=0,201$) ve “Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.” ifadesi ($p=0,361$) bireylerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifadeyle araştırmaya katılan kadın ve erkek bireylerin sorulara verdikleri cevapların benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Obezite Vergisi ile İlgili İfadelerin Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Obezite Vergisi ile İlgili İfadeler	Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	t	p
Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.	Kadın	188	2,01	1,037	1,770	0,078
	Erkek	149	1,82	0,855		
Devlet obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.	Kadın	188	3,66	1,079	-0,676	0,499
	Erkek	149	3,74	1,079		
Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.	Kadın	188	4,23	0,805	1,137	0,256
	Erkek	149	4,12	0,937		
Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.	Kadın	188	1,93	0,922	0,744	0,458
	Erkek	149	1,85	0,865		
Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.	Kadın	188	2,21	1,113	0,928	0,354
	Erkek	149	2,09	1,232		
Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.	Kadın	188	1,94	0,995	1,280	0,201
	Erkek	149	1,81	0,844		
Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.	Kadın	188	3,95	0,832	-0,915	0,361
	Erkek	149	4,03	0,904		

Tablo 8’de obezite vergisi ile ilgili bazı ifadelerin puan ortalamalarının araştırmaya katılan bireylerin medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçları görülmektedir. Tablo 8’de, “Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.” ifadesi ($p=0,472$), “Devlet obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.” ifadesi ($p=0,375$), “Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.” ifadesi ($p=0,783$), “Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.” ifadesi ($p=0,887$), “Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.” ifadesi ($p=0,757$), “Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.” ifadesi ($p=0,914$) ve “Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.” ifadesi ($p=0,286$) bireylerin medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifadeyle araştırmaya katılan evli ve bekâr bireylerin sorulara verdikleri cevapların benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Obezite Vergisi ile İlgili İfadelerin Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Obezite Vergisi ile İlgili İfadeler	Medeni Durum	n	\bar{X}	SS	t	p
Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.	Bekâr	139	1,88	0,944	-0,720	0,472
	Evli	198	1,95	0,978		
Devlet obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.	Bekâr	139	3,76	1,054	0,888	0,375
	Evli	198	3,66	1,096		
Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.	Bekâr	139	4,17	0,906	-0,276	0,783
	Evli	198	4,19	0,839		

Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.	Bekâr	139	1,88	0,860	-0,142	0,887
	Evli	198	1,90	0,923		
Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.	Bekâr	139	2,14	1,131	-0,310	0,757
	Evli	198	2,18	1,194		
Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.	Bekâr	139	1,88	0,941	0,108	0,914
	Evli	198	1,87	0,929		
Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.	Bekâr	139	4,04	0,760	1,069	0,286
	Evli	198	3,94	0,930		

Tablo 9’da obezite vergisi ile ilgili bazı ifadelerin puan ortalamalarının araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları görülmektedir. Tablo 9’a bakıldığında, “Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.” ifadesi ($p=0,789$), “Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.” ifadesi ($p=0,571$), “Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.” ifadesi ($p=0,079$), “Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.” ifadesi ($p=0,425$), “Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.” ifadesi ($p=0,115$) ve “Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.” ifadesi ($p=0,445$) bireylerin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifadeyle araştırmaya katılan tüm eğitim kademelerindeki bireylerin sorulara verdikleri cevapların benzer düzeyde olduğu söylenebilir. Ancak “Devlet Obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.” ifadesi ($p=0,011$) bireylerin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Ortaya çıkan anlamlı farklılığa göre, ilkokul ve ortaokul mezunu bireylerin lisans eğitimine sahip bireylere göre yüksek düzeyde bu ifadeye katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9. Obezite Vergisi ile İlgili İfadelerin Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Obezite Vergisi ile İlgili İfadeler	Eğitim Durumu	n	\bar{X}	SS	F	p
Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.	(1) İlkokul	60	1,88	0,846	0,483	0,789
	(2) Ortaokul	27	1,70	0,669		
	(3) Lise	29	2,00	1,000		
	(4) Ön Lisans	62	1,89	1,132		
	(5) Lisans	127	1,99	1,012		
	(6) Lisansüstü	32	1,91	0,818		
Devlet obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.	(1) İlkokul	60	4,05	0,946	3,036	0,011* 1>5 2>5
	(2) Ortaokul	27	3,96	0,759		
	(3) Lise	29	3,83	1,136		
	(4) Ön Lisans	62	3,73	1,119		
	(5) Lisans	127	3,46	1,146		
	(6) Lisansüstü	32	3,59	0,946		
Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.	(1) İlkokul	60	4,28	0,865	0,772	0,571
	(2) Ortaokul	27	4,33	0,620		
	(3) Lise	29	4,00	1,000		
	(4) Ön Lisans	62	4,23	0,857		
	(5) Lisans	127	4,15	0,900		
	(6) Lisansüstü	32	4,06	0,801		
Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.	(1) İlkokul	60	1,78	0,825	1,996	0,079
	(2) Ortaokul	27	1,56	0,577		
	(3) Lise	29	1,83	1,002		

	(4) Ön Lisans	62	1,81	0,786		
	(5) Lisans	127	2,06	0,978		
	(6) Lisansüstü	32	1,97	0,933		
Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.	(1) İlkokul	60	2,17	1,237	0,987	0,425
	(2) Ortaokul	27	1,70	0,823		
	(3) Lise	29	2,10	1,145		
	(4) Ön Lisans	62	2,19	1,171		
	(5) Lisans	127	2,22	1,195		
	(6) Lisansüstü	32	2,28	1,170		
Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.	(1) İlkokul	60	1,77	0,871	1,787	0,115
	(2) Ortaokul	27	1,52	0,580		
	(3) Lise	29	1,90	1,047		
	(4) Ön Lisans	62	1,79	0,792		
	(5) Lisans	127	2,02	1,080		
	(6) Lisansüstü	32	1,97	0,695		
Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.	(1) İlkokul	60	4,10	0,915	0,956	0,445
	(2) Ortaokul	27	4,11	0,698		
	(3) Lise	29	4,10	0,772		
	(4) Ön Lisans	62	3,89	0,977		
	(5) Lisans	127	3,90	0,862		
	(6) Lisansüstü	32	4,09	0,734		

Not: *= $p < 0,05$

Tablo 10’da obezite vergisi ile ilgili bazı ifadelerin puan ortalamalarının araştırmaya katılan bireylerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları görülmektedir. Tablo 10’a bakıldığında, “Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.” ifadesi ($p=0,174$), “Devlet Obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.” ifadesi ($p=0,386$), “Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.” ifadesi ($p=0,278$), “Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.” ifadesi ($p=0,959$), “Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.” ifadesi ($p=0,989$), “Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.” ifadesi ($p=0,930$) ve “Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.” ifadesi ($p=0,235$) bireylerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Diğer bir ifadeyle araştırmaya katılan bireylerin sorulara verdikleri cevapların benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Obezite Vergisi İle İlgili İfadelerin Katılımcıların Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

Obezite Vergisi ile İlgili İfadeler	Yaş	n	\bar{X}	SS	F	p
Obezite vergisinin amacı halk sağlığını korumak olduğu için tepkiye neden olmaz.	(1) 18-24	52	1,79	0,915	1,548	0,174
	(2) 25-34	128	1,85	0,870		
	(3) 35-44	65	2,12	1,179		
	(4) 45-54	57	2,04	0,925		
	(5) 55-64	30	1,73	0,944		
	(6) 65 ve Üzeri	5	2,40	0,894		
Devlet obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkarır.	(1) 18-24	52	3,79	1,273	1,053	0,386
	(2) 25-34	128	3,59	1,039		
	(3) 35-44	65	3,63	1,098		
	(4) 45-54	57	3,84	0,922		
	(5) 55-64	30	3,97	1,129		
	(6) 65 ve Üzeri	5	3,40	0,894		
	(1) 18-24	52	3,92	1,007	1,266	0,278

Kamu Maliyesinin Müdahale Aracı Olarak Obezite Vergisinin Rolü...

Obezite vergisi yerine topluma eğitici bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarının değiştirilmesi gerekir.	(2) 25-34	128	4,23	0,853		
	(3) 35-44	65	4,25	0,811		
	(4) 45-54	57	4,16	0,751		
	(5) 55-64	30	4,33	0,994		
	(6) 65 ve Üzeri	5	4,20	0,447		
Obezite vergisine bireysel ve toplum sağlığı açısından olumlu bakmaktayım.	(1) 18-24	52	1,87	0,971	0,209	0,959
	(2) 25-34	128	1,91	0,842		
	(3) 35-44	65	1,91	0,947		
	(4) 45-54	57	1,82	0,909		
	(5) 55-64	30	1,90	0,885		
(6) 65 ve Üzeri	5	2,20	1,095			
Eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım.	(1) 18-24	52	2,08	1,218	0,114	0,989
	(2) 25-34	128	2,14	1,063		
	(3) 35-44	65	2,20	1,175		
	(4) 45-54	57	2,23	1,254		
	(5) 55-64	30	2,17	1,315		
(6) 65 ve Üzeri	5	2,20	1,643			
Obezite vergisi Türkiye’de uygulanmalıdır.	(1) 18-24	52	1,85	1,127	0,269	0,930
	(2) 25-34	128	1,91	0,827		
	(3) 35-44	65	1,91	1,011		
	(4) 45-54	57	1,79	0,901		
	(5) 55-64	30	1,87	0,900		
(6) 65 ve Üzeri	5	2,20	1,095			
Obezite vergisi düşük gelirli bireyleri olumsuz yönde etkiler.	(1) 18-24	52	4,02	0,874	1,370	0,235
	(2) 25-34	128	4,02	0,798		
	(3) 35-44	65	3,92	0,907		
	(4) 45-54	57	3,82	0,966		
	(5) 55-64	30	4,27	0,785		
(6) 65 ve Üzeri	5	3,60	0,894			

Tartışma ve Sonuç

Obezite en başta sağlık sorunlarına neden olurken aynı zamanda devletin üzerine ek maliyetler yüklemektedir. Obezite sonucunda meydana gelen hastalıkların tedavi masrafları devletlerin sağlık harcamalarını artırmaktadır. Bu sebeple obezite bir kamusal sorun oluşturarak devlet müdahalesine gerek duyulur hale gelmiştir. Dünyada obeziteye yönelik çeşitli önlemler tartışılmaktadır. Bu önlemlerden birisi de obezite vergisi olarak adlandırılan, sağlıksız yiyecek ve içecekler üzerine ek vergi getirmektir.

Bu çalışmada Türkiye’de uygulanması muhtemel olan obezite vergisine halkın bakış açısını ölçmek amaçlanmaktadır. Söz konusu verginin uygulanması durumunda etkilenecek olan nihai tüketicilerin vergiye göstermiş oldukları tepki, verginin başarılı olup olmamasını belirlemektedir. Yapılan çalışmada temelde; “devlet sağlıksız gıda ve içecekler üzerinden obezite vergisi alır ise, bireyler bu ürünlerin kullanımını azaltır mı?”, “obezite vergisine halkın bakış açısı nedir?” sorularına cevap aranmaktadır.

Araştırma sonucuna göre, Tablo 3’te gösterildiği üzere, şekerli ve alkollü içecekler gibi sağlıksız gıda ve içeceklerin obezite riskini artırdığı (%32,9), diyabete yol açtığı (%35,6), kansere sebep olduğu (%29,7) ve hipertansiyon riskini artırdığı (28,8) katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından kabul edilmektedir. Bu konuda Denizli ilinde yaşayan bireylerin, sağlıksız yiyecek ve içeceklerin zararlı olduğunun farkında oldukları anlamı çıkarılabilmektedir.

Araştırmada katılımcıların çoğu obezite vergisinin uygulanmasına karşıdır. Devletin obezite vergisi almasının özel hayata müdahale olduğu düşünülmektedir. Barry, vd., (2013) yaptıkları çalışmada bireylerin bu vergiyi özel hayata müdahale olarak gördüğü sonucuna ulaşmışlardır. Bu anlamda iki çalışma birbirine benzemektedir. Katılımcılar devletin obeziteyle mücadele etmesini desteklemekte fakat bunun vergilerle değil, eğitim ve bilgilendirme politikaları ile yapılması gerektiğini savunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, Ayyıldız & Demirli (2015), Akkaya & Gergerlioğlu (2017), Gezgin (2017), Sandalcı & Tuncer (2019), Asilkan & Balçık (2022) tarafından yapılan çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Söz konusu çalışmalarda da benzer şekilde, obezite vergisine karşı çıkılarak regülasyon politikalarının uygulanması gerektiği savunulmaktadır. Bu yönüyle söz konusu çalışmalar ile benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Sandalcı & Tuncer (2018) de yaptıkları çalışmada bireylerin obezite vergisi algı düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Denizli ilinde yaşayan bireylerin de vergi algı düzeylerinin düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Kısaca bireyler vergi konusunda yeterli bilinç düzeyine sahip değildir. Denizli ilinde yaşayan bireylerin yaş, meslek, cinsiyet fark etmeksizin vergi algı düzeylerinin düşük olduğu, bireylerin obezite vergisine bakış açısı olumlu olmadığı sonucu elde edilirken, Saruç, vd., (2017) ise, sağlık çalışanları ve maliye bilim insanlarıyla yaptığı çalışmada her iki grubun da obezite vergisine olumlu yaklaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu yönüyle iki çalışma farklılaşmaktadır. Farklı sonuç elde edilmesine neden olan etkenler ise her iki çalışmada da net olarak belirlenememiştir.

Denizli ilinde yaşayan bireyler, devletin yiyecek ve içeceklerin içeriğinin denetlenmesi, yüksek şeker içeriğine sahip içecekler üretilmemesi için müdahale etmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu anlamda katılımcıların çoğu obeziteyi önlemede ilk uygulanacak politikaların vergiler olmadığını savunmaktadır. Yine katılımcılar, eğer devlet sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alırsa tüketimi bırakırım sorusuna çoğunlukla katılmadıklarını belirtmektedir. Yayla (2020)'nin çalışmasında, bireylerin obezite vergisine karşı olumlu bir tutum içinde oldukları ve eğer sağlıksız gıdalar üzerinden vergi alınırsa tüketimlerini azaltacakları sonucu elde edilmiştir. Bu yönüyle İstanbul ilinde yaşayan bireylerin, yiyecek ve içeceklere vergi gelmesi haline bakış açılarının Denizli ilinde yaşayan bireylere göre daha farklı olduğu sonucu elde edilmiştir. Vergi uygulanması durumunda tüketimi kıstak istememelerindeki sebep ise, özel hayata müdahale edildiği düşüncesidir.

Çalışmada, katılımcıların cinsiyetlerine göre bir fark olup olmadığına yönelik yapılan analizlerdeyse kadın ve erkeklerin verdikleri cevapların benzer düzeyde olduğu görülmüştür. Ayyıldız & Demirli (2015), Ayas (2016), Sandalcı & Tuncer (2019), kadınların obezite vergisine daha olumlu baktığı sonucunu elde etmiştir. Söz konusu çalışmalarda kadın ve erkeklerin benzer bakış açısına sahip olmadıkları sonucu dikkat çekmektedir. Denizli ilinde cinsiyete göre bakış açısında değişim olmaması dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada, medeni durumun obezite vergisini destekleme tutumunda farklılığa yol açmadığı sonucu elde edilmiştir. Asilkan & Balçık (2022) yaptıkları çalışmada medeni durumunun obezite vergisini desteklemede anlamlı bir farka sebep olmadığı sonucunu elde etmişlerdir. Bu yönüyle iki araştırmanın sonucu benzerdir. Fakat Sandalcı & Tuncer (2019) ise, bekâr bireylerin obezite vergisini kabul düzeyinin daha yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Akkaya & Gergerlioğlu (2017) ise tam tersi şekilde, evli bireylerin bekârlara oranla obezite vergisini daha çok destekledikleri sonucunu elde etmişlerdir. Literatürde evli ya da bekâr olmanın obezite vergisine bakış açısına etkisi konusunda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Ortaya çıkan farklı bakış açısındaki nedenler ise bilinmemektedir.

Çalışmada, Denizli ilinde eğitim durumuna göre obezite vergisine bakış açısında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu yönüyle, Asilkan & Balçık (2022) ile paralel bir sonuç elde edilirken, Akkaya & Gergerlioğlu (2017) eğitim seviyesi düşük bireylerin obezite vergisini daha destekleyici tutum sergilediklerine yönelik sonuç elde etmişlerdir.

Çalışmada dikkat çeken bulgu, “Devletin obezite vergisini gelir sağlamak amacıyla çıkardığı” görüşünün ilkökul ve ortaokul düzeyinde eğitim seviyesine sahip bireylerde daha fazla kabul gördüğüdür. İlkokul ve ortaokul mezunu bireylerin bu düşünceye katılma oranları yüksektir. Eğitim seviyesi azaldıkça vergi algı seviyesi azalmaktadır yorumunu yapmak mümkündür.

Obezite vergisine bakış açısında yaşlara göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Akkaya & Gergerlioğlu (2017) ise, 37 yaş üzeri bireylerin obezite vergisini destekleyici tutumlar sergilediği sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada gelir seviyesi ve obezite vergisini destekleme arasında anlamlı bir sonuç görülmemiştir. Bu yönüyle Asilkan & Balçık (2022) ile benzer sonuca ulaşılmıştır. Ayyıldız & Demirli (2015) ise, düşük gelir ve eğitim seviyesine sahip bireylerin, obezite vergisini desteklediği sonucunu elde etmişlerdir.

Sonuç olarak, çalışmada yaş, statü, meslek gibi farklı faktörlere sahip bireylerin, benzer şekilde obezite vergisine sıcak bakmadığı, devletin daha çok bilinçlendirme ve eğitim politikaları ile müdahalede bulunması gerektiğini destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bireyler eğitim ve bilgilendirme politikalarından sonra en çok regülasyon yani düzenleme politikalarını desteklemektedir. Bunların başında gıda içeriklerinin denetlenmesi, zararlı yiyecek ve içeriklerin üretiminin azaltılması politikaları gelmektedir. Bireyler özgürlüklerinin kısıtlandığını, ekonomik durumlarının negatif etkilendiğini bu sebeple ek herhangi bir vergiye karşı olduklarını, obezite vergisi gelse de sağlıksız gıdaların tüketimlerini kısımayacaklarını belirtmişlerdir. Gözener & Sayılı (2015) benzer şekilde bireylerin bu tür yiyecek ve içeceklerin sağlıksız olduğunu kabul etmelerine rağmen tüketime devam ettikleri sonucunu elde etmişlerdir.

Çalışmanın amacı, Denizli ilinde bireylerin, olası bir obezite vergisine bakış açısını ölçmek, obezite vergisinin uygulanması durumunda başarılı olup olmayacağı hakkında fikir sahibi olmaktır. Literatüre yapılan katkı, Denizli ilindeki bireylerin obezite vergisine olumlu bakmadığı, devletin vergi uygulaması durumunda başarısız olacağı, dolayısıyla obezitenin önlenmesinde verginin işe yaramayacağı, tüketimin azalmayacağı sonucunun elde edilmesidir. Bu noktada çalışma, devletin obezite vergisini bir politika olarak uygulayıp uygulamayacağı ya da politikada hangi faktörlere bağlı olarak farklılıklar oluşturacağı noktasında karar vermesine katkı sağlayabilecektir. Literatürde çeşitli illerde yapılan bu anketin Denizli ilinde yaşayan katılımcılara da yapılması, farklı sonuçlar elde edilmesi açısından literatürdeki boşluğu tamamlamaktadır.

Eğitim düzeyi, yaş, medeni durum, cinsiyet gibi faktörlerin bazı illerde anlamlı farklılara neden olup bazı illerde anlamsız sonuçlara neden olmasının sebebi net olarak bilinmemektedir.

Literatürde yer alan anket yoluyla obezite vergisine bakış açısını ölçen çalışmalarda eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet, meslek gibi faktörlerin farklı bakış açısına sahip olmasının nedenleri ise literatürde eksik kalan yönlerdir. Bu bağlamda araştırma, görüş farklılıklarının nedenlerinin tespit edilmesi, literatürdeki eksiklerin tamamlanması, bu doğrultuda kamu politikaları belirlenmesine yönelik yapılacak diğer çalışmalara yol göstererek destek sağlayabilir. Literatürde bundan sonraki çalışmalarda aynı meslek grubuna, aynı yaş ve cinsiyete, aynı eğitim seviyesine sahip bireylerle anket yapılarak literatürdeki bu

farklılıkların sebebinin belirlenmesi sağlanabilir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda bölgesel gelir ve eğitim düzeyi farklılıkları dikkate alınarak, vergi bilinç düzeyleri de çalışmaya dâhil edilerek cevaplar arasında oluşan farkların nedenlerinin incelenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

Akar, S. (2015). Obezite İle Mücadelede Vergilendirme: Türkiye’de Mümkün Mü?. *Journal of Life Economic*, 2(4), 29-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jlecon/issue/29369/314261>

Akkaya Ş., & Gergerlioğlu U. (2017). Obezite Vergilerine İlişkin Tutumların Analizi: İstanbul Örneği. *Marmara İktisat Dergisi*, 1(2), 119-154. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mje/issue/32137/356400>

Asilkan, Z. & Balçık Yalçın P. (2022). Obezite Vergisine Yönelik Görüşlerin Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25(2), 703-718. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/1144202/>

Ayas, I. (2016). Obezite İle Mücadelede Obezite Vergilerinin Algılanan Etkinliği, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016, Sakarya. Yök Ulusal Tez Merkezi, Tez No: 448344.

Ayyıldız Y. & Demirli Y. (2015). Obezite Vergisine İlişkin Halkın Düşünceleri: Türkiye’de Bir Alan Araştırması. *İşletme Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 59-78. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/196781/>

Alemanno, A. & Carreno, I. (2013). Fat Taxes in Europe – A Legal and Policy Analysis Under EU and WTO Law. *European Food and Feed Law Review*, 2/2013, 97-112.

Barry, C. L., Nerderdeppe, J., Gollust, S. E. (2013). Taxes on Sugar-Sweetened Beverages: Result from a 2011 National Public Opinion Survey, *American Journal of Preventive Medicine*, (4482), 158-163. Taxes on sugar-sweetened beverages: results from a 2011 national public opinion survey - PubMed (nih.gov)

Gergerlioğlu, U. (2014). Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Ampirik Analizi İstanbul İli Örneği, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, İstanbul. Yök Ulusal Tez Merkezi, Tez No: 388977.

Gezgin T. (2017). Obezite Vergisinin Toplumsal Kabul Edilebilirliği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, 2017, İstanbul. Yök Ulusal Tez Merkezi, Tez No: 482193.

Giray, F. & Zeren, G. (2020). Özel Tüketim Vergilerinde Vergi Gelir Esnekliği: Türkiye ve OECD Karşılaştırması. *Journal of Life Economics*, 4(3), 239-256. <https://dergipark.org.tr/pub/jlecon/article/791304>

Gökbunar, R., Doğan, A., Utkuseven A., (2015). Obezite ile Mücadelede Bir Kamu Politikası Aracı Olarak Vergilerin Değerlendirilmesi, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 22(2), 581-602. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yonveek/issue/13703/165914>

Gözener, B. & Sayılı, M. (2015). Ankara İli Merkez İlçede Bireylerin Gazlı İçecek Tüketimine İlişkin Bir Değerlendirme, *Türk Tarım- Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 3(6), 453-458, <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/188156/>

Kahyaoglu, G. (2006). Gıda Maddelerinde Trans Yağ Asiti İçeriklerine Ait Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, Tekirdağ, 2006. Yök Ulusal Tez Merkezi, Tez No: 183441

Karaçor, S., Tuncer, T., Bulduklu, Y., (2018), “Çocuklarda Obezite Artışı ile Yiyecek ve İçecek Reklamları Arasındaki İlişki”, Pesa International Journal Of Social Studies, 4(1), 134-141.

Malik V. S., Schulze M. B., Hu F. B. (2006). Intake of Sugar-Sweetened Beverages and Weight Gain: A Systematic Review, *AM J Clin Nutr.* Aug; 84(2) 278-288-. Doi: 10.1093/ajcn/84.1.274. PMID: 16895873; PMCID: PMC3210834. (Intake of sugar-sweetened beverages and weight gain: a systematic review - PubMed (nih.gov).)

Müftüoğlu, O. (2005). Hayat Bilgisi (Yaşasın Hayat 3). Doğan Kitap, İstanbul, Mayıs 2005.

Nayır, D. Z., & Demiralay, S. (2007). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Gıda Sanayii Tedarik Zincirindeki Yeri: Sorumlular, İşlevler ve Unsurlar. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 23(2): 249-262. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/muiibd/issue/4315>

Özden, E. (2016). Türk Vergi Sisteminin Obeziteyle Mücadeleye Katkı Sağlamaya Yönelik İşlevselleştirilmesi. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Fakültesi Dergisi*, 7(14): 189-220. Türk Vergi Sisteminin Obeziteyle Mücadeleye Katkı Sağlamaya Yönelik İşlevselleştirilmesi (dogus.edu.tr)

Powell L. M., Zhao Z., Wang Y. (2009). “Food Prices and Fruit and Vegetable Consumption Among Young American Adults”. *Health Place*. Dec; 15(4): 10641070), (DOI: 10.1016/j.healthplace.2009.05.002).

Sandalcı, U. & Tuncer, G. (2018). Obezite Vergisi Algısını Belirleyen Faktörlerin Analizine Yönelik Bir Uygulama. 4rd International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS), 28-30 June, 2018, Venice/Italy 2018, ISBN: 978-605-68010-9-9.

Sandalcı, U. & Tuncer, G. (2019). Obezite Vergisinin Kabul Edilebilirliğini Belirleyen Faktörlerin Analizine Yönelik Bir Uygulama, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2594-2634. <https://doi.org/10.33206/mjss.493287>

Saruç, N. T., Sağbaş, İ., Ayas I. Y. (2017). Obezite Vergisi Ülke Uygulamaları, *AKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 69-82. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/395904>. DOI NO: 10.5578/jeas.64015.

Sturm, R. (2002). The Effects of Obesity, Smoking and Drinking on Medical Problems and Cost, *Health Affairs*. 21(2), 245-253. The effects of obesity, smoking, and drinking on medical problems and costs - PubMed (nih.gov)

Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed. Boston: Allyn and Bacon.

Tezcan, B. (2009). Obez Bireylerde Benlik Saygısı, Beden Algısı ve Travmatik Geçmiş Yaşantılar. T.C. Sağlık Bakanlığı Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Basılmamış Uzmanlık Tezi, İstanbul.

Throw, A. M., Jan, S., Leeder, S., Swinburn, B. (2010). The Effect of Fiscal Policy on Diet, Obesity and Chronic Disease: A Systematic Review, *Bulletin World Health*

Organization, 88(8), 609–614, doi:10.2471/BLT.09.070987. The effect of fiscal policy on diet, obesity and chronic disease: a systematic review (who.int)

Timmins, K. (2011). On With The Pennies, Off With The Pounds? The Use Of Taxation Policies in Obesity Prevention, *Perspectives in Public Health*, Royal Society for Public Health, 131(4), 155– 167. DOI: 10.1177/1757913911412476. On with the pennies, off with the pounds? The use of taxation policies in obesity prevention - PubMed (nih.gov).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri*, 2020, 1-170. (toplumsal_cinsiyet_istatistikleri_2020.pdf (tuik.gov.tr))

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri*, 2021, 1-193. (toplumsal_cinsiyet_istatistikleri_2021.pdf (tuik.gov.tr))

Uğur, A., & Kızılkaya, A. (2022). Türkiye’de Kolalı Gazoz İçerisindeki Vergi İle Sigara ve Tütün Ürünlerindeki Verginin Karşılaştırılmasına Yönelik Ampirik Bir Çalışma, *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR)* 2022, 8(1), 38-58. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kkujebpir/issue/70509/1079746>.

Usluel, Y. K., Avcı, Ü., Kurtoğlu, M., Uslu, N. A. (2013). Yeniliklerin Benimsenmesi Sürecinde Rol Oynayan Değişkenlerin Betimsel Tarama Yöntemiyle İncelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 53-71. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/182207>.

Yayla, H. (2020). Obeziteyi Önlemede Obezite Vergilerinin Potansiyel Rolü: İstanbul İli Örneği, *Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Maliye Teorisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, Bursa, 2020. Yök Ulusal Tez Merkezi, Tez No: 626857.

Wang, Y. C. (2010). The Potential Impact of Sugar Sweetened Beverage Taxes in New York Satate, *A Report to the NYC Department of Health and Mental Health*, 1-28. (Erişim Tarihi: 28.08.2023: SSB tax brief Wang 2010 06 21 _Final_.doc (columbia.edu).

World Health Organization (WHO) (2014), *Global Status Report on Noncommunicable Diseases*, Cenevre: World Health Organization. <https://www.who.int/publications-detail-redirect/9789241564854> (Erişim Tarihi: 19.07.2023).

World Health Organization (WHO) (2021), *Obesity and Overweight*, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/en/> (Erişim Tarihi: 17.08.2023).

Çatışma Beyanı: Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.

Etik Kurul Onayı: Makalede kullanılan anket araştırması için etik kurul onayı; Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 04.10.2023 tarihinde, 2023/10 sayılı toplantısında, 16-Nolu karar, E--050.1.04-633693 sayı ile alınmış ve ekte sunulmuştur.

